

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz Ljubljane. (V. občni zbor „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta.“) Dne 28. grudnia m. l. se je vršil v „Narodnem domu“ ob mnogobrojni vdeležbi V. občni zbor tega društva. Ker je bil predsednik, g. c. kr. okrajni šolski nadzornik A. Žumer, zadržan, vdeležiti se zborovanja, je otvoril in vodil zborovanje njegov namestnik, g. nadučitelj Fr. Gabršek. Ko vse prisotne prijazno pozdravi, da besedo društvemu tajniku, g. J. Režku, ki poroča v imenu odbora tako-le:

Slavni zbor! Na občnem zboru lanskega leta, ki se je vršil na sinočni večer, ste bili že v petič poverili vse društvene posle zopet starim odbornikom, ki so si razdelili te posle tudi po starem: Andrej Žumer, predsednik; Fr. Gabršek, I. podpredsednik; Jožef Cepuder, II. podpredsednik; Juraj Režek, tajnik; Jakob Dimnik, blagajnik; in odborniki: Fr. Črnagoj, Jakob Furlan, Engelbert Gangl in Janko Likar.

Odborovo delovanje se je tudi letos osredotočilo le v zbiranju zgradbenega kapitala, in nabral se je, kakor bodete čuli iz blagajnikovega poročila, zopet okrogel tiščak. Pomagali so nam pri tem zbiranju naše tovarišice in tovariši po vsi deželi ter nam pošiljali doneske iz raznih krajev, bodisi da so jih izkupili na društvene krajcarske knjižice — ki so se pa veliko slabše razpečavale mimo lanskega leta! — ali pa so jih nabrali v naš namen ob raznih veseljih in žalostnih prilikah, kar kaže, da ima učiteljstvo naše obilo simpatij in zaslombe med narodom, samo sprožiti je treba dobro misel in večkrat — odpreti usta. „Kdor varuje jezika, strada kruha“, pravi narodni pregovor, in baš tu ima svojo popolno veljavo. Zato ne bi smel nihče v nemar puščati takih prilik, ampak oglasiti se ali s krajcarsko knjižico ali pa v prostovoljen sklad, česar nam pri dobri volji gotovo ne bo nihče štel v zlo. Saj vidimo, kako lepi prispevki se nabirajo za razne druge namene, in zakaj se ne bi v vsakem kraju zbiralo vsaj enkrat na leto v naš namen, kar bi se lahko zgodilo, ker imamo dovolj dobrih in radodarnih prijateljev po mestih in kmetih. In ako že učiteljstvo opravlja po raznih društvih navadno najmučnejše posle, zakaj se ne bi potem ugodilo vsaj enkrat tudi njegovi želji in prošnji? Zato so nam prejšnja leta po inicijativi naših tovarišev prirejali veselice, ki so nam donašale lep čisti dobiček; letos pa, žal, se nas je spomnilo samo pevsko društvo „Zvon“ v Smartnem pri Litiji ter nam vposlalo 74 K kot čisti dohodek ondotne veselice, prirejene našemu društvu v korist. Prav srčna hvala ondotnim našim prijateljem na tem darilu! Da bi se nas spomnili še večkrat! Gospoda, ganite se vendar in oglasite se pri dotičnih odborih; prepričani smo, da se bode drage volje in z veseljem ustreglo vaši želji.

Tudi ob okrajnih učiteljskih konferencah so zbirali druga leta v naše namene, letos pa so povsod pozabili na nas, razen v Kranju, Litiji in Radovljici. Priporočamo se našemu učiteljstvu, da nas v prihodnje ne pozabi nikjer. Kako lep prispevek dobimo lahko ob takih prilikah iz vseh okrajev! Prosimo!

Pohvalno pa nam je omeniti naših najmlajših tovarišev in tovarišice — ljubljanskih abiturijentov — ki so našemu društvu v korist priredili lepo veselico v divnem Kamniku ter nam vposlali kot čisti dohodek lepo vsoto 188 K 6 vin., za kar jim prav lepa in srčna zahvala. Slava jim!

Naši poverjeniki so se nam letos popolnoma izneverili. Poslali smo jim bili poverjeniške pole z uljudno prošnjo, da nam v svojem okraju pridobe vsaj vse ondotno učiteljstvo kot društvene člane z letnim doneskom 2 K in, če mogoče, še kakega ondotnega učiteljskega prijatelja. Odzvali so se nam bili takrat iz mnogih krajev s prav lepimi vsotami; letos pa ni o njih niti duha, niti sluha. Kako malo učiteljev in učiteljic je vplačalo letos svoj letni donesek! Ali ob sedanjem „zvišanju“ plač res ni mogoče utrpeti vsakemu na leto 2 K društvenine? Gotovo da je, le malo dobre volje je treba. Zato zopet prosimo vse svoje poverjenike, naj nam vse ondotno učiteljstvo pridobijo za društvene člane, poberejo društvenino in jo pošljejo našemu blagajniku. Večkrat smo že morali čuti na lastna ušesa opazko, da bi bil rad pristopil k društvu ta in oni, pa ga ni nihče opozoril na to. Na delo torej, poverjeniki!

Izmed posojilnic sta se nas spomnili samo dve: v Logatecu in na Vrhniki, kar je gotovo le zasluga ondotnega učiteljstva. Zdaj se bodo sklepali pri posojilnicah letni računi, zato prosimo svoje somišljenike, da nas toplo priporoče pri ondotnih odborih. Hvaležni jim bomo za to uslugo.

Upali smo tudi, da nam bo mogoče v tem letu razprodati naših „Zabavnih listov“ prvo knjižico in izdati že drugo; toda hudo smo se varali. Učiteljstvo ni storilo povsem svoje dolžnosti, ker jo je premalo kupovalo za šolske knjižnice. In vendar bi jo bili prav lahko razprodali, da se učiteljstvo le malo bolj pobrine za naše podjetje! Naj bi se zdaj ob novem letu spomnili na to knjižico ob sestavljanju letnih proračunov! Da vidimo!

Pričakovali smo pa tudi še posebno, da se bodo letos oglasila naša okrajna učiteljska društva kot pokrovitelji vsaj po večini, ako že ne vsa; toda niti enega nismo mogli vpisati. Ako so tako zaspana in malomarna naša društva, česa naj pa pričakujemo od drugod! Kaj res ni mogoče spraviti skupaj v dotičnih društvih 200 K v 4 letih? In ali res ni v vseh odborih niti enega odbornika, ki bi malo podrezal v odboru na to stran? Prosimo prav lepo in se trdno nadejamo, da nam ne bo treba prihodnje leto zopet tarnati zaradi tega.

Največ so nas podprli zopet naši prijatelji-trgovci po našem „gospodarskem programu“. Da nimamo tega, bi nam bil žalosten napredek. Zato pa prav živo priporočamo vsemu učiteljstvu, da kupuje vse svoje potrebščine edino le pri teh naših prijateljih-trgovcih. Poudarjati pa moram tukaj žalostno resnico, da naši tovariši — posebno dolenjski okraji se baje v tem zelo odlikujejo! — niti šolskega blaga ne odjemajo pri našem dobrem prijatelju in podporniku g. Jos. Petriču v Ljubljani, ampak ga rajši naročajo od nemških tvrdk iz Linca, Gradca i. dr., ki niso za nas storile še prav ničesar, spravile pa že lepe naše denarje. In vendar Petričevo šolsko blago ne le ne zaostaja za onim nemških tvrdk, ampak ga v vsakem oziru daleč prekaša! Gospoda, „svoji k svojim“ je in mora ostati naše geslo! Naj se ta velika malomarnost popravi in odpravi!

Priliko smo imeli videti, da tudi drugi izven našega stanu kupujejo in se zglašajo pri plačilu v naš namen. Gospoda zunaj po mestih in kmetih, prigovarjajte svojim prijateljem, naj tudi oni isto tako store pri svojih kupčijah!

Nasvetovali smo tudi, da bi se ta naš „gospodarski program“ prav dobro dal izvesti tudi izven Ljubljane, samo resne volje bi bilo treba. Ali nismo še čuli do danes, da bi se bilo toliko „ukorajžilo“ učiteljstvo v kakem kraju ali okraju. In vendar ne bi bilo drugega kot dobro besedo privoščiti enemu ali drugemu trgovcu dotičnega kraja. Prepričani smo, da ne bo niti eden odrekel; saj bo njemu na korist, nam pa tudi. Po Ljubljani se gospodje trgovci in obrtniki še celo sami zglašajo in prav imajo: roka umiva roko! Zato prav gotovo pričakujemo, da bodo odboru v kratkem došla obvestila iz raznih krajev, kjer se je uvedel naš „gospodarski program.“

Odbor se je posvetoval tudi v svoji drugi seji o nakupu kake srečke, kakor je bilo predlagano in sprejeto še na predlanskem občnem zboru, ni se pa mogel odločiti na nobeno stran in je hotel zaslišati mnenje in morbiti tudi sklep občnega zbora.

Zabeležiti imamo še posebno lep dogodek v našem društvu. Dne 23. listopada t. l. je izročilo „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“ našemu društvu v oskrbovanje in oddajanje „Cesarja Franca Jožefa I. jubilejsko ustanovo za učiteljske sirote na Kranjskem“, ki so jo v proslavo in trajni spomin na zlati vladarski jubilej presvetlega cesarja našega zlo-

*) V enem tednu je lahko vsa v denarju. Če se pa nihče ne poriga, jo bodo snedli moli, in konvikt bo imel dosti od tega! Uredn.

žili s prostovoljnimi doneski kranjski učitelji in učiteljice. Letos smo jo oddali prvič in sicer hčerki pokojnega tovariša Jožefa Osane, ki je že čez leto po prebitem drugem izpitu umrl in zapustil vdovo brez pokojnine pa s 5 nedoraslimi otroci. Zdela se nam je ta sirota najvrednejša in najpotrebnejša te naše ustanove in podpore, tri druge prosivke pa smo morali, žal, zavrniti. Zdaj šele vidimo, kolika beda vlada med zapuščenimi vdovami in sirotami in da smo se vse premalo bili darežljivi ob sklanjanju v ta plemeniti namen. Da bi nam nebesa naklonila kakega blagega dobrotnika, ki bi nam našo ustanovo pomnožil za toliko, da bi nam bilo mogoče preskrbeti z njo več ubogih in potrebnih zapuščenih sirot naših umrlih tovarišev! Gotovo bi si s tem darilom mnogo olajšal pot proti nebesom, v hvaležnih sreih obdarovanih sirot in med učiteljstvom našim pa si postavil trajen spomenik. To je naše skromno poročilo o delovanju odborov v minulemu letu. Vam, častita gospoda, gre danes sodba o tem našem delovanju, in prosimo Vas, da daste novemu odboru kaj dobrih ukrepov in nasvetov v korist in prospeh našega društva.

Končno izrekamo še tem potem prav iskreno zahvalo našim časopisom in vsem onim, ki so nas kakor-sikolibodi podpirali pri našem plemenitem delu. Bog plati! Naše društvo šteje sedaj: 4 pokrovitelje, 2 ustanovnika, 198 pravih članov in 253 podpornikov.

Gospoda! Z današnjim dnevom smo završili prvo petletnico našega društvenega obstanka. Z veseljem in ponosom se smemo ozreti na lepe uspehe našega skupnega delovanja in naše lepe stanovske požrtvovalnosti. Ako pomislimo, da smo v tem kratkem času petih let ob svojih skromnih plačah zbrali nad 10.000 K zgradbenega kapitala in ako se vsaj tako vzdrži tudi zanaprej, potem smemo mirno gledati v bodočnost, ki bo gotovo lepša in jasnejša — ne sicer nam, pač pa — našim naslednikom. Zato le z veseljem in pogumom naprej za plemeniti in blagi namen našega društva z združenimi močmi — „Viribus unitis!“

Za tajnikom je poročal društveni blagajnik g. J. Dimnik, ki je povedal, da ima društvo 5244-82 gld. premoženja. Največ dohodkov je donal družstvu „gospodarski program“. Gotovo bi pa imeli od gospodarskega programa še več dohodkov, če bi se ga učiteljstvo bolj posluževalo. Nekatere tvrdke se pritožujejo, da se učiteljstvo ne zglašja pri vplačevanju v prilog konvikta! Vsakdo, kdor kaj kupuje pri tvrdkah našega gospodarskega programa, pri vplačevanju zahtevaj, da se vsota vpiše v prid konviktu, saj to vse te tvrdke prav rade store. Želeti bi bilo tudi, da se „gospodarski program“ razširi tudi po deželi.

Pregledovalci računov so poročali, da so društveni računi v najlepšem redu in denar plodonosno naložen. Na predlog g. J. Krulca izreče zbor g. Dimniku za njegov trud in požrtvovalnost zahvalo.

Ko se je sklenilo, da se kupijo za društvo tri večje srečke, zaključil predsednik zborovanje.

Iz Ljubljane. Jubilejsko podporno in hranilno društvo učiteljic je imelo svoj prvi občni zbor dne 30. grudnia m. l. v Narodnem domu. Razen običajnih točk sta bili na dnevnem redu dve predavanji: „Ženska ročna dela“ in „Naše dekliške šole“. — Gč. predsednica pozdravi vdeležence prav prisrčno, toda z obžalovanjem konstatuje, da mnogih ni, katere bi bilo pričakovati vzpričo tako blagim namenom, kakor jih ima to društvo. Gč. tajnica poroča o delovanju in stanju društva v baš minulemu letu. Društvo šteje nad 50 pravih članov in 3 podpore. Najmarljivejši je radovljiški, zatem kočevski, kranjski, črnomaljski in novomeški okraj. Manj članov šteje Ljubljana in nje okolica, logaški, krški, kamniški in litijski okraj. Brez vsakega člana pa je postojnski okraj. — Odbor je imel 2 seji, prvo o Veliki noči, drugo 9. listopada. Iz poročila gč. blagajničarice posnamemo, da je imelo društvo 184 gld. 80 kr. dohodkov, troškov pa 7 gld. 44 kr. V hranilnici je naloženih 170 gld. v zasebni blagajni pa 7 gld. 36 kr. O točki „Ženska

ročna dela“ je poročala gč. Vita Zupančič iz Metlike, zanimivo in stvarno o osobito senčnatih straneh tega pouka. Ker se bode velezanimivo poročilo tiskalo v pedagoškem listu, naj navedem tu le stavljene resolucije, ki so bile soglasno sprejete: 1. Uvedejo naj se na Kranjskem — kakor je na Štajerskem — učiteljice ročnih del. Kjer to ni mogoče, naj se ta pouk primerno nagradi učiteljici, ki ga oskrbuje. 2. Krajni šolski sveti naj določijo primerno vsoto v proračun za potrebni material, katerega naj dobe učenke brezplačno, kakor je to že uvedeno v obrtnih šolah. 3. Naši zastopniki v krajnih šolskih svetih naj nam preskrbe za ta pouk potrebnih učil. Šolski muzej pa naj bo v tem merodajen vodnik. O točki „Naše dekliške šole“ je poročala J. Miklavčič iz Kranja. Ker se tudi to obširno poročilo da v natisk, slede naj tu le resolucije: 1. Pri učnih načrtih dekliških šol treba gledati na to, da se pouk bolj uglaablja — nego tvarina širi. 2. Naj se ustanove istinite meščanske šole, ki bodo pristopne širšim slojem in bodo dajale dekletom podlago za nadaljnje strokovno izobraževanje. 3. Na teh šolah naj se nastavijo učiteljice izprašane za meščanske šole — pa tudi s plačo in pravicami meščanskih učiteljic. 4. Šolske oblasti naj se tudi pri nas izreko za dekliške 6razredne srednje šole na temelju 5razrednih ljudskih ali pa 3razrednih meščanskih šol, kakršne je zamislilo naučno ministertvo že leta 1897. ter v to svrhu storilo pripravljalne korake. (Gl. „Wiener Abendpost“ z dne 3. novembra 1899). Te šole bi imele tudi nadaljnje strokovne oddelke. 5. Učiteljice moramo stati vedno na braniku svojih pravic; ker se nam z mnogih strani hočejo kratiti, zato potrebujemo tesne organizacije. Brez te ne dosežemo ničesar! Vse točke so bile sprejete. Pregledovalkam računov so bile izvoljene: Žrjav Ema, Praprotnik A. in Mrva R. Odbor je bil iznova izvoljen. Samostojni predlogi so se stavili: 1. Društvo učiteljic deluj v soglasju z ostalimi učit. društvi na to, da se izpraznjena učiteljska mesta podeli po postavno predpisanem potu in v postavno določenih rokih — ne pa, kakor že delj časa sem kar pod roko — z izgovorom, da velja le začasno. Dotični napravi izpit, služba se definitivno razpiše (v zelo prikrašanem roku) in kdo bi izpodrival že tam bivajočega? Starejši kompetenti pa čakajo že leta in leta, kje se jim bode kaj odprlo. (Predlog gč. Zupančič.) 2. Zavezi učiteljskih društev se pošlje prošnja za brezplačni sprejem našega društva, ker dosedaj še ni v položaju, da bi plačevalo prispevke. (Predlog gč. Zupan.) 3. V dosego boljše organizacije učiteljic vpeljati je v društvo tudi člane (učiteljice), ki bodo plačevale 1 gld. letnega prispevka. Imele bodo vse pravice, samo do bolniških podpor ne. Pravila se v tem smislu popravijo in znova predložijo v potrdilo. (Predlog gč. Miklavčič.) 4. Društvo učiteljic bode delovati tudi zoper to, da se na najboljših krajih t. j. v mestih in trgih ustanovljajo redovniške šole (šolske sestre in drugi inozemski redovi) — in sicer ne iz mržnje do redovnic — temveč le v interesu svojih stanovskih koristi, zakaj s tem se pobero najboljše mesta za učiteljice. Država, ki vzgojuje učiteljice, naj skrbi tudi za to, da se jim po nepotrebnem ne jemlje zasluženi kruh. V pripravnicah se vzgojujejo učiteljice, ki niso iz najpremožnejših hiš in so torej prisiljene si služiti vsakdanji kruh. Redovnice uspešno tekmujejo s svetnimi zavodi, zakaj ene se ne ravnaajo (in mi ne vemo, zakaj se jim ni ravnati?) po predpisanih učnih načrtih, temveč uravnavaajo pouk po svoje ter tako v marsikaterem slučaju ložje ustrezajo željam občinstva. (Predlog gč. Clarici.) Končno nasvetuje gč. Demšar, naj se naše društvo — z ozirom na to, da mu je pospeševati edino le stanovske koristi učiteljic — odločno odpove vsakemu prepiru na šolskopolitičnem polju. Obvelja. Zborovanje je trajalo dve uri.

„Ljubljansko učiteljsko društvo“ ima svoj občni zbor v soboto dne 13. prosinca 1900 v „Narodnem domu“ (v pritličju na levo) po nastopnem vzporedu:

1. Nagovor predsednikov.
2. Poročilo tajnikovo o društvenem delovanju.
3. Blagajniško poročilo.

4. Volitev pregledovavcev računov.
5. Volitev odbora.
6. Določitev letnega doneska.
7. „Duševna kultura na Kavkazu“, nadaljuje g. učitelj Ljud. Stiasny.
8. Petje in prosta zabava.

Štajersko.

Iz Celja. Dne 6. t. m. je bil pri občnem zboru učiteljskega društva za celjski in laški okraj enoglasno izvoljen isti odbor, ki je posloval minolo leto. Le mesto g. Munde, ki biva na Dunaju, je bil odbran za pevodvo g. Rajko Vrečar, učitelj v Št. Petru v Savinjski dolini.

Iz zgornje Savinjske doline. Dne 7. grudna l. l. je zborovalo učiteljsko društvo gornjegraškega okraja v Okonini. Zbralo se nas je v kljub slabemu vremenu in še nekaterim oviram dostojno število. Nekateri so svojo odsotnost opravičili z boleznijo, nekatere je opravičila predaljnja pot in — enorazrednica, nekateri so pa lepo ostali kakor po navadi. Pač pa je naše zborovanje obiskala gđc. učiteljica Tržan kot gost, katero je tudi predsednik g. Terčak v imenu vseh prisrčno pozdravil. Spominjal se je potem našega le prerano umrlega, priljubljenega, nepristranskega nadzornika g. Pavla Leitgeba ter pozval navzoče, da se v znak sožalja dvignejo raz sedeže. Želi nadalje, naj se spomin na blagega moža ovekoveči na primeren način tudi v šolskih kronikah.

Nato se je prebral zapisnik zadnjega zborovanja. Predsednik prebere tudi pismo tovariša Zdolseka, v katerem se, preselivši se v novi okraj, od nas poslavlja, in dopis mozirske ekspoziture, katera se obrača na naše učiteljstvo z željo, naj bi isto po pridjanem pouku ljudstvu razjasnjevalo, kdaj in kako se mu morejo davki odpisati, oziroma znižati. Ta pouk bo krožil od šole do šole po vsem našem okraju, da se vsak tovariš, katerega stvar zanima, o tem lahko pouči. Nadalje so se nam predložili pozivi na prispevke za „Pensionsfond“ in „Hilfscasse“ po 5 h in za „Schul- und Lehrerzeitung“ 5 h. Udje so po zmožnosti prispevali vsi.

Poročevalca od zborovanja „Zaveze“ in „Lehrerbunda“ sta nas pustila na cedilu, istotako referent teme „Naši prijatelji i neprijatelji“. Sledila je točka „Volitev novega odbora“. Po kratki debati se potrdi stari odbor.

Prihodnje zborovanje bo v Št. Janžu pri Korenu, če prej ne, vsaj 1. četrtek vel. travna l. 1900. St.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj. Dne 4. t. m. se je vršil ob veliki vdeležbi občni društveni zbor. Poročila so bila še precej ugodna in ko bi se redno društvenina uplačevala, bi bil še g. denarničar izkazal večji prebitek. V odbor za l. 1900 so bili izvoljeni sledeči: Anton Porekar, načelnik; Ivan Košar, njegov namestnik; Micika Melcher, blagajničarka; Adolf Rosina, tajnik; Anton Kosi in Josip Rajšp odbornika. Pregledovalcem računa so bili izbrani: Francisek Megla, Martin Šalamon in Šimen Strenkl.

Prvikrat enoglasno izvoljeni dosedajni načelnik gosp. Josip Rajšp izvolitve na noben način ni hotel prevzeti.

Razgled.

Dunaj. Nedavno je prosila deputacija nemške-avstrijske učiteljske zveze voditelje svobodomiselnih političkih strank poslanske zbornice, da čimpreje spravijo v pravi tir učiteljsko gmotno vprašanje na podstavi sklepov zborovanja avstrijskega učiteljstva z dne 1. listopada m. l. To pereče vprašanje se mora čimpreje rešiti, ker je v Avstriji nad 1400 učiteljskih oseb, ki imajo pod 400 K plače na leto; več ko 2000 učiteljev ima pod 600 K in nad 10.000 učnih oseb je, ki imajo pod 800 K plače. Odposlanci so dobili zagotovilo, da se učiteljsko gmotno vprašanje v klubih svobodomiselnih strank resno pretresuje.

Bavarsko. Bavarski vrhovni konsistorij je ukazal evangelskim občinam, da učiteljev ni več siliti na to, da bi morali zvoniti, navijati ure, snažiti cerkve in prostor pred cerkvijo, ker se to delo ne strinja z učiteljsko omiko in z družabnim stališčem učiteljev.

Tirolsko. Posnemanja vredno! V kraju Pillbergu na severnem Tirolskem ob Inu je bila razpisana služba učitelja v stalno namesčenje. Ker pa slučajno ni bilo nobenega prosilca, je okrajni šolski svet v Schwazu imenoval za eno leto tamošnjega učitelja ter o tem obvestil tega učitelja in krajni šolski svet. Dne 2. vinotoka m. l. bi se moral pričeti pouk. Pa učitelj je čakal in čakal — a otroka nobenega ni bilo v šolo; ravno tako ni bilo nobenega v šolo drugi, tretji dan. Učitelj je sporočil vso stvar okrajnemu šolskemu svetu, in ta je zaukazal načelniku krajnega šolskega sveta župniku Jungblutu, da mora skrbeti, da bodo otroci v šolo pričeli hoditi. Pa za šolo prevneti gospod so vso stvar za ogledalo potisnili in čujte — on je bil tisti, ki je starše pregovoril, da ne smejo otrok v šolo pošiljati, zakaj njemu sedanjemu učitelj ni ugajal in on je svojemočno hotel nastaviti drugega učitelja, kar pa seveda okrajni šolski svet ni potrdil. In tako je ta župnik podaljšal učencem še za dober mesec počitnice.

In zakaj bi si pa mi jugoslovanski učitelji ne želeli takih razmer?!

Ugarska. Briga oko učiteljske djece. Veliki dio učiteljstva u Ugarskoj radio je već kroz godine, da se u prijestolnici ugarskoj podigne dom, u kom bi učiteljska djeca, koja bi tamo polazila sveučilište, dobijala uzdržavanje ili besplatno ili uz umjerenu cijenu. Da se takav internat podigne, osnovalo se društvo pod imenom „Etvešev fond“. Uprava toga fonda kupila je nedavno za internat zgodnu kuću, koju je pregledao i sam ministar prosvjete, te izrazio svoje zadovoljstvo. Medutim je preporukom ministrovom votirao ugarski zemaljski sabor milijun kruna, da se sazidu dva internata za učiteljsku djecu, i to jedan u Budimpešti, a drugi u Kološvaru, gdje imade također sveučilište. Kad zgrade budu gotove, predat će se u upravu učiteljima, koji će se poslije starati i sami za ono, što dalje treba. „N.“

Ruska. Narodni tečajji. Odbor je strukovnjaka u ministarstvu pučke prosvjete predložio nacrt ustanova i pravila za ustrojenje sustavnih pučkih tečaja, što su onda predstojnicima pojedinih školskih kotara na odobrenje predloženi bili. Ovi će tečajji stajati u području ministarstva pučke prosvjete. Njihova je zadaća, da saopće sustavno znanje raznih srednjih učevnih zavoda. Među ostalim obuhvaća ovaj prijedlog također stare i moderne jezike, grafičke umjetnosti, trgovačke i tehničke znanosti itd. Daljna je zadaća tih tečaja, da pripravljaју za razne ispite. Uredjenje tečaja ovisi o dozvoli predstojnika, a može se dati općinama, stališima, privatnim društvima i pojedinim osobama. Predstojnik potvrđuje vode tačaja na stalno vrijeme. Od predstojnika ovisit će također izbor učevnih predmeta, trajanje ovih tečaja, program njihov kao i primanje daka. Žalibože i ta će dobra stvar, kako se čini biti, ovisna od mnogih formalnosti.

Afrika. Školstvo u Kaplandu. Broj je škola u godini 1898. za 201 narastao, a broj učenika za 13 619. Za ovih zadnjih 6 godina to će reći za vrijeme, gdje su nove naredbe u krjeposti bile, broj je škola od 1.510 do 2.588 narastao. Za to je isto vrijeme polazilo 52.458 djece više školu. Od zajedničkoga broja škol. djece, koja su podučavana bila u državnim školama naseobine 41.27% je bijele, 57.73% manjaste, u svemu umnaža se broj manjaste djece sve jače. Postoci djece, koja su već preko IV. stupnja pučke škole (engleska pučka škola ima 7 stupnja) dižu se od godine do godine, pa su u posljednjim godinama od 5.82% na 7.39% dostigli. U opće raste sve više i više broj djece, koja prelaze u viši stupanj. U 4 godine je broj ispitanih učitelja od 27.5% na 45.18% narastao. Godine je 1898. na školstvo upotrebljeno 235.000 funta šterlinga od toga 83.4% na same škole.